

postaja zopet rusko v polnem pomenu besede . . . Njegova mrtva abstraktnost se čim dalje bolj izgublja in življenje in umetnost si podajata roke po dolgi ločitvi — — —

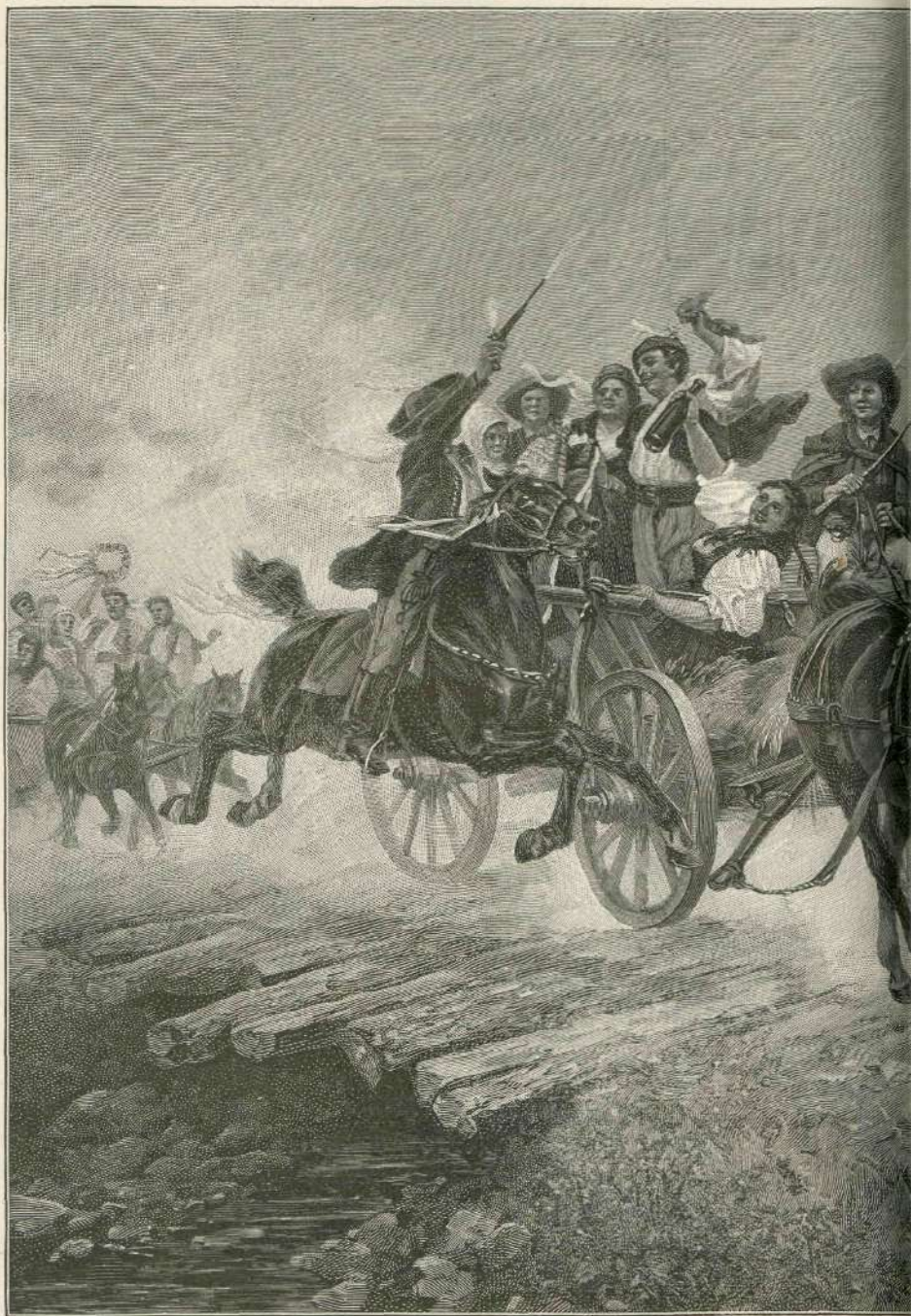
Prva dela Čehova — njegove humoreske — so kratke črtice iz življenja vseh ljudskih slojev, kakršnih Rusi do tistih dob še niso bili čitali. Te karakteristične, tipične sličice, v katerih se zbirajo najrazličnejše barve današnjega Rusa, so nastale v malo potezah pod mojstrovo roko. Šaljivo je razčlenil s svojim peresom vse, kar ga je zanimalo, v najmanjše delce njegove ničevosti.

Toda humor, ki je odpiral tem njegovim prvencem pot v satirične časopise, ni bil pristen. Če upoštevamo to, da je mladi Čehov služil že s temi svojimi prvenci kruh za celo obitelj, da se je moral šaliti in kazati veselo lice, dočim mu je bila duša često polna trpke bolesti, se ne moremo izpodtikati nad prisiljenostjo, ki označuje večino njegovih humoresk.

Humor in satira sta pri Čehovu zastirala tragiko izgrešenih potov in izgubljenega življenja, ki se skriva

za povodi našega smeha ob čitanju njegovih prvih del. A to je bila le polovica dela,

katerega se je lotil, in nekaka šola, v kateri se je uril in pripravljajal za bodoče umotvore,

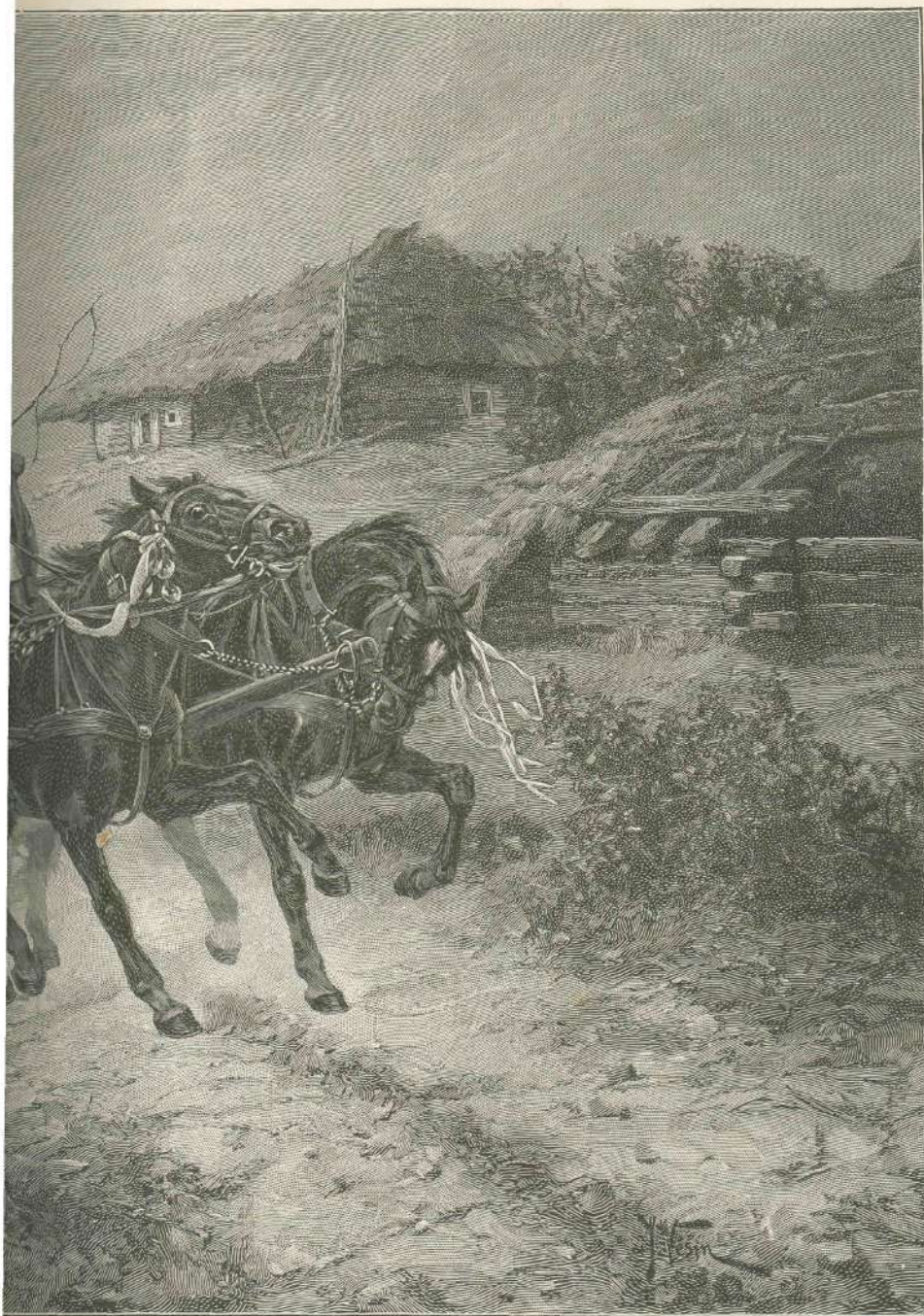

OGRSKO ŽENITOVANJE.

ki so morda že tačas dozorevali v njegovi duši. — Iz vseh malih sličic, katere nam

nudi njegova analiza ruskega življenja, lahko seštejemo celotno sliko ruske sedanosti, pre-

Vedno mračnejše in otožnejše je postajalo duševno razpoloženje pisatelja in vedno

JAROSLAV VĚŠIN.

tresljivo vsled svoje puščobe in praznote, mračno vsled brezupnosti, ki jo preveva.

intenzivneje se je zaključevalo v hrepene-nju po jasni, beli cesti, ki bi privedla trudnega potnika izven vsakdanje, malenkostne ničevosti, s katero je prepojeno naše obližje. Disharmonija med sanjami, upi in hrepene-njem človeške duše in med bridko, sirovo realnostjo, ob kateri se razbija naša sreča, ginejo naši ideali in katera požira toliko nadobudnih mladih moči v svojo brezdanjo, blatno globočino, doni že iz njegovih humoresk in narašča v glasen protest proti krivici življenja v poznejših zbirkah „Mračni ljudje“, „V mraku“ in „Slike in povesti“, v vseh njegovih večjih povestih, kakor „Duel“, „Palača št. 6“, „V globeli“ in v njegovih dramah, izmed katerih so najboljše „Utva“, „Stric Vanja“ in „Tri sestre“. Vedno in povsod vsaj ena izmed delujočih oseb zastopa to turobno misel, in če se zaglobimo v katerokoli delo Čehova, se moramo nehote čuditi, koliko tragike nas srečuje v življenju nas samih in našega bližnjega.

Do zaključka in do odgovora na vprašanje: Je-li mogoče zaceliti te rane? Čehov